

hang hangzik: „Királynő, ménts meg, fiatal vagyok, mint te, nem akarok meghalni!” Sőt a krónika szerint ebben a pillanatban egy könnyesepp csillant fel a királynő szemében, de gyorsan elfojtatta és ő is együtt kiáltotta a tömeggel: Viva la fe! Eljen a hit!

Néhány év előtt...

Élt egy férfi Spanyolországban, aki nem tudta nézni, hogy népe tudatlanságban sínylődik és hogy a pápság kizsákmányolja. Belátta, hogy az emberi méltósághoz való visszatérésnek egyetlen módja a műveltség terjesztése és városról városra járt ez az ember és hirdette tanítását. De megijedtek a fénytől, amely Sevilla és Granada pincelakásaiban felragyogott — és képtelen vádat emeltek a férfit ellen, átok alá helyezték, pörbefogták, halálraítélték és az ítéletet odatették aláírás végett a király elé.

Nem volt hiány azokban, akik óvták a királyt, hogy ezt az ítéletet aláírja, az egész kulturvilág résztvett az elítélt sorsában, milliók hangoztatták: „ez a férfi ártatlan, Gardia Ferrer hazájának legjobb fia, senki sem szereti nálánál jobban Spanyolországot...” és igyekeztek a királyné szívéhez szólni, a királynéhoz, aki a szabad Angliában született s nevelkedett.

De az előkelő királyné, a művelt Angolhon neveltje hallgatott, mereven hallgatott. És szemében senki egyetlen könnyesepp ragyogását sem látta.

És amikor a király elé terjesztették az irást, amely a legnemesebb spanyol halálát jelentette, és egész Európa reszketve várta, vajjon tényleg megteszik-e, megmerik-e tenni... a király aláírta... És még azon az éjszakán golyó fúródott a legjobb spanyol szívébe... A spanyol királyné nem sírt azon az éjszakán... Spanyol királyné nem sírnak.

De most, amikor Spanyolországból menekült, száműzetésének első állomásán, Párizsban — sírt a spanyol királyné...

És különös, hogy az a tömeg, amely 140 év előtt nemcsak hogy megölte, de halála előtt kegyetlenül meg is alázta saját királynőjét — most nagyon meghatódott... Meghatódott ebben a mai időben, minden idők legvéresebbjében — egy királynő könnye által. A párizsi csöcselék csókokkal borította a könnyező királyné kezét és vállakat dobott lábai elé...

Pályázatok

Minden szó egyszeri beiktatása 10. vastagon szedett betűkből 82 fillér.

A KUNSZENTMIKLÓSI AUT. ORTH. IZR. HITKÖZSÉG kántormetszői állásra pályázatot hirdet. Pályázónak 3 elismert orth. rabbi kabolójával, magyar állampolgársággal kell rendelkeznie; 40 éven aluli, elsőrangú תּוֹלַדוֹת וְנֵשִׁוֹת שׁוֹ"ב בְּנֵי בְרַךְ" ק"ל-nak kell lennie. Javadalmazás: szabad lakás, שְׂחִיטָה és szokásos mellékjövödelmel mellett készpénzfizetés megegyezés szerint. Az állás július 1-én betölthető. Pályázatok a hitközség elnöksége címére küldendők.

Apróhirdetések

Házasság

HUSZONHÁROM év óta közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi-ut 57/b. Telefon. Cégneküli levelezés.

KIZARÓLAG előkelő körökben, házasságokat legdiszkrétebben közvetít, Meisels héber könyvkereskedés és tálliszszövöde, Rombach ucca 8. A Rombach templommal szemben. — Bármily könyv megvásárlásáért, levelezőlap hívásra, házhoz megyek.

24 EVES szlovenszkói nagykereskedő fia vagyok. Házasság céljából megismerkednék egy kimondottan szép, művelt, orth. zsidó úrilánnyal, kinek hozománya 50.000 P készpénzben. Fényképpel és teljes címmel ellátott leveleket „Paróka” jeligére a kiadóba kérek.

FÜR eine hübsche Witwe בת נדורה 38 Jahre alt, (deren Kinder nicht bei ihr und gut versorgt sind) wird gesucht ein *ben Tajr*, fromm und charaktervoll, dem eine sichere, lebensfähige leichte Aufsichtsstelle geboten wird. Betreffender kann älterer *Bocher* oder alleinstehender Witwer sein. Offerte sind unter „Edler Charakter“ an die Redaktion zu richten.

FÉRJHEZADNÁM 20 éves, intelligens, jól jövedelmező varrodával rendelkező gyönyörű hugomat, szigorúan orthodox intelligens, jobb keresettel rendelkező iparoshoz vagy alkalmazotthoz. Teljes című leveleket „Hozományvadászok ne írjanak” jeligére 20 fillér válaszbélyeggel a kiadóba.

LÖWINGER SAMUEL, Kaba. Házasságközvetítő. Eredmény biztos. Válaszbélyeg mellékelendő.

NAGYON jó családból származó rokonom részére, ki minden tekintetben sikerült, szép leány, 7000 P. hozománnyal, keresek megfelelő partit. Főkövetelmény szigorúan vallásos נְשִׂוֹת בְּנֵי בְרַךְ. Megfelelő fiatal özvegy nincs kizárva. Ajánlatokat e lap kiadói hivatalába „Nagyszerű” jelige alatt válaszbélyeggel.

Külféle

ORTH. HÁZBAN állást vállalnék, gyermekek mellett is. „Varráshoz értek” jelige.

ZSIDÓGIMNÁZIUMI TANÁR családjá a vakációra magával vinne 1—2 diákot kellemes, egészséges burgenlandi hitközségbe, orthodox ellátásra, német szóra, esetleg korrepetálásra. Dr. Fürst, Teréz-krt 21, Telefon: A. 285-50.

JÓRAVALÓ, szolid, ügyes orthodox leányt mindenek szakácsnénak felveszek, családtagnak tekinteném. Fried Ignácné, Mezőkövesd.

19 JÄHRIGES deutsches Mädchen, welches hier zum Besuch weilt, französisch sprechend, mit Lehrentdiplom, sucht Stelle in orthodoxem Hause zu Kindern bis zu 7 Jahren. Telephon: 178-74.

SZIGORUAN orth. megbízható leány keres azonnaltá állást háztartásban gyermekek mellé. Cím kétfőlappal a kiadóban.

KERESEK kóser háztartásban teljesen perfekt zsidó leányt vagy fiatalasszonyt, ki a takarításon kívül minden háztartási munkát vállal. Strausz Miklós Miskote, Széchenyi-ucca.

KERESEK két személyes háztartásomba szigorúan orth. zsidó leányt július elsejére. Guttmann Ferenc, Füzesgyarmat.

KERESEK azonnaltá 3 tagu családban megbízható, szigorúan vallásos, mindenek főzőlányt. Jó bánásmód biztosítva. Ügyes, rendszerező, egészséges leányok jelentkezzenek. Berger Antalné, Sárvár.

MISKOLCI orthodox uricsalád elvállal 3—4 iskolás fiut nyaralásra, avashegyi kitünő levegőjű villában. Részletes felvilágosítás: Gottesmann Adolf, Miskote, Toronyalja-utca 13.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos GROSZBERG JENŐ

Spatz Henrik könyvnyomdaja Budapest, VII., Kertész-utca 21.

ZSIDÓ ÚJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ז"ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VII., Síp ucca 10. sz.
Telefon: J. 425-90. Csekkszám: 50.791.
Egész évre 20 pengő

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Egy aktuális kérdésről

Miután a nem-orthodox felekezeti lapok heteken és hasábokon át foglalkoznak a pesti kaszusz-üggyel, kötelességünknek tartjuk álláspontunk leszögezését és meg vagyunk győződve róla, hogy az az orthodoxia álláspontja ebben a dologban. De azért sem lehet a kérdés mellett hallgatással elmennünk, mert, mint a *Zsidó Újság* más helyén olvasható, a pesti izr. hitközség vasárnapi közgyűlésén és a pesti izr. hitközség rabbisága részéről oly nyilatkozatok hangzottak el, amelyek tisztázása *orthodox közérdek*. Már csak azért is, mert az olvasók meglehetősen meg vannak zavarva. A neológ orgánumok egy része ugyanis az első időben váltig tagadta s fantazmagóriának minősítette azt, mintha szó volna a neológ hitközségi hús-ellátásnak az orthodoxiára való átruházásáról s egy szép napon az informálás szelkalkasa vagy napraforgója az ellenkező irányt vette és kiderítették, hogy tulajdonképpen az igazi neológia, a zseniális hitmelyítés, a pesti izr. hitközség összes pénzügyi, vallási bajainak egyetlen remediuma — a kaszusz-egyesítés, amely egyenesen új fejezetet nyit a magyar zsidóság vallástörténetében. Ezek a hírtelen fordulások nem nagyon alkalmasak a magyar-zsidó sajtó presztízisének emelésére.

Ilyen körülmények között kötelességünk: objektíve, az orthodox önállóság és szeparáltság szemzőgéből tenni egynéhány megállapítást. Bevezetőben kijelentjük, hogy *rendkívül örülünk, ha Pesten a „kóser” jelzés mindenütt valóban kaszusz, azaz orthodox ritualitást jelentene*. Egészen ideális dolog lenne, ha Pest egész területén a háztartásokba jutó rituális hús tényleg kóser lenne. Ez már emberi szempontból is üdvös lenne, mert a viszonyok ismerője tudja, hogy szülők és gyer-

mekek között azzal kezdődik a szakadás, hogy a vidékről feljött szülő nem akar fővárosi gyermekénél étekezni, mert az azon az állásponton van, hogy onnan szerzi be a húst, ahol feltüntetve látja a három héber betűt s tovább nem kutat a dolgok után. Hozzá lehet fűzni azt a reményt is, hogy a teljes rituális nemely nem-orth. családban a szombattartást is vonzza majd maga után és így hozzájárul a zsidó vallásosság megerősítéséhez. Ezt persze csak mint jámbor óhajt említjük meg, reálisan számítani erre nem igen lehet.

A kaszusz esetleges elterjedése azonban csak úgy értékes számunkra, ha önálló szervezetünk pilléreit nem gyengíti. Világosabban: ha a közös kóser hús-ellátás nem kelti még annak a látszatát sem, mintha szó volna az orthodox hitközségnek a neológiával való egyesítéséről, illetőleg ennek az unifikációnak előkészítéséről. Az országos központi rabbitanács elvileg döntött s a neológ híveknek rituális hússal való ellátását megengedhetőnek találta, de természetesen a helyi viszonyok tekintetbe vételével. Mihelyt tehát az unifikációnak akár csak a leghalványabb látszata is fennforogna, akkor a terv nem valósulhat meg.

A budapesti orthodox rabbiság döntése alá még nem került az ügy. Ilyen értelemben tehát korrigálandó Stern Samu pesti hitközségi elnök ama kijelentése, mintha a pesti orthodox rabbiság belement volna a dologba, holott csupán az országos rabbitanács találja ezt eloben posztibilisnak.

A kaszusz-egyesítés létrejötte kürtüli aggodalmak eloszlására minden esetre alkalmas az illetékes neológ tényezők részéről jövő ama nyomatékos és többszöri kijelentés, hogy kizárólag gazdasági érdek-közösségről van szó. Azaz, a neológ hit-

község nem azért hagyja fel rituális üzemét, mert vallásosabbá, a Sulchan Aruch szabályainak megfelelőbbé akarja tenni ezt orthodox kezelést által, hanem azért, mert a rezsi-költséget csökkenteni és a bevételt fokozni akarja. Ez őszinte beszéd. De ezt az őszinteséget nélkülözzük a Rombach-templomban felolvasott rabbisági deklarációban. E nyilatkozat szerint a pesti neológ rabbiság nem vonul vissza a hasgohótól, (!) csupán ráruházta a felügyeletet az orthodox beszédre. Értjük és méltányoljuk a neológ rabbiság kényes és nehéz helyzetét, de az igazság érdekében mégis le kell szögezni, hogy az ilyen formulázás el nem fogadható orthodox szempontból. Az orthodox beszéd nem lehet megbízott „seliach” egy ügyben, amelyben nem értekezett a mandátum-adóval s amely kérdésben nem fogadhat el megbízást a „sajléach” kezéből.

Az őszinteség nevében vissza kell utasítanunk a neológ hitk. vasárnapi közgyűlésén egy cionista képviselő-testületi tag ama kijelentését is, hogy üdvözli a kaszusz-egyesítést, mint első lépését a teljes egyesülésnek. Azt hisszük, hogy a cionisták nem felekezeti alapon, tehát vallástörvényi alapon hirdetik az egységet, hanem faji és származásilag, semmi esetre sem ritualiter, s így deplaszszirozott dolog, hogy épen egy cionista lát unifikációt ott, ahol csupán egy ségesen orth. rituális behozásról van szó. Maradjunk tehát annál, hogy — előrebocsátva a pesti beszédin hozzájárulását — ha a két hitközségre gazdaságilag üdvös lesz a kaszusz-egyesítés, akkor evvel kapcsolatban vallási és erkölcsi haszon is háramlik majd az orthodox hitközségre és a neológ egyénekre. Azt hisszük, hogy mérleg-készítésünk becsületes.

Palesztina helyzete a mandátum-bizottság előtt

Genf-ből jelentik: Hétfőn, e hó 15-én ült össze a Népszövetség mandátum-bizottsága, mely a Palesztina-mandátummal összefüggő kérdéseket tárgyalja. Az angol kormány képviselőjében megjelent delegáció vezetője, dr. Drummond Shiels, gyarmatügyi al-államtitkár hosszabb beszédben körvonalozta Anglia álláspontját a Palesztina jövőbeni fejlődésével összefüggő kérdésekben és előterjesztett praktikus ajánlatokat, az országfejlesztési terv kerestülvitelére. Dr. Shiels hangoztatta, hogy az a disszharmónia, melyet 1930 októberében az angol kormány fehérekönyve előidézett, Mac Donald miniszterelnöknek dr. Weizmannhoz intézett levelével megszüntnek tekinthető. A levél vétele után ugyanis Weizmann kijelentette, hogy a Jewish Agency együttműködésének lehetőségére a mandatárius hatalommal ismét helyreállt. Az angol kormány által tervbe vett országfejlesztési

akció — ugymond — úgy van kalkulálva, hogy mind az araboknak, mind a zsidóknak előnyöket biztosít. (?) Az országfejlesztési terv praktikus kerestülvitelére a kormány egy külön igazgatót biz meg. Miután a Jewish Agency a Népszövetség elé terjesztett memorandumában Simpson adatainak helyességét vitatja*) a kinevezendő országfejlesztő igazgató az egész problémát a színhelyen újabb vizsgálat tárgyává teszi, felülvizsgálja a Simpson-féle statisztikai adatokat és azokat szükség esetén helyesbítenie fogja.

*) A Jewish Agency memorandumában többek között azt írja: „A valóság az, hogy Sir John Hope Simpson néhány meglepő és fontosabb megállapítása, mint amilyen például a palesztinai „földnélküli” arabok százalékarányáról szóló konklúziója, vagy pedig, amit a zsidó mezőgazdasági kolonizáció költségeiről alapít meg, nem egyéb statisztikai adatok hamis értelmezésénél.

Egy kitért orvos nyilvános megtérése

Bukarestből írják: Ackermann beszarábiai városkában a román imperium előtt az orosz időben egy nyugalmazott ezredorvos telepedett meg. Magába vonult, csendes öreg ur volt dr. Nicolae, akiről csak sejtették, de nem tudták, hogy zsidó származású. Egyszerre csak megjelent a templom gondnokánál és arra kérte, engedje meg, hogy szombaton a műszaf ima keretében beszédet tartson a városka zsidóihoz. A gondnok szívesen eleget tett a doktor kérésének és csak azt akarta megtudni tőle, milyen nyelven fogja megtartani előadását. A gondnok legnagyobb csodálkozására kijelentette, hogy jiddis nyelven fog beszélni. Azonnal közhírré tették a városkában a nagy szenzációt, úgy, hogy a jelzett időre szombaton a templom zsúfolásig megtelt. A nyolcvanéves orvos feszült esend közepette lépett az almemorra és jiddis nyelven elmondta élete történetét. Külföldön

szerezett orvosi oklevéllel hazajött Oroszországba és itt eljegyezte egy tekintélyes köztisztviselő leányát. Természetesen csak úgy házasodhatott, hogy elhagyta ősei vallását. Átért a görögkeleti vallásra és belépett a hadseregbe. Itt gyorsan karriert csinált. Nagy lelki tusákonvergódott át. Leánygyermek született, akit irtózatossal antiszemita légkörben kellett felnevelnie, olyan nevelőintézetekbe kellett őt adni, ahol valóságos pogromokra uszították az ifjúságot. Igyekezett a gyermekbe az emberiség szellemét beleoltani és ez a törekvése jórészt sikerült is. Leányom nem vett aktív részt az antiszemita kilengésekben — mondotta — de rossz néven vette tőlem, hogy én a zsidó betegek iránt szokatlan gyöngédséggel és gyakran áldozatkészséggel viseltem. Leányom Párizsban férjhez ment, de rövid házasság után elvált. Évek óta nem tudok róla. Feleségem a napokban halt meg Oroszországban, ahonnan nem akart engem ide követni. Nyolcvanéves lettem tegnap és most, hogy

semmi sem köt családomhoz, engedélyt kértem a hatóságoktól, hogy visszatérhessek a zsidó vallásra. Az engedélyt megkaptam és most azért jöttem ide közétek, hogy megkérjelek benneteket, fogadjatok vissza zsidó szeretettel egy megtért öreg embert, aki soha nem ártott fájának... — Az utolsó szavakat már könnyek között mondta az öreg ur.

A második mártir temetése

Tizheti kínlódás után a Dohány-templom második áldozata is kiszenvedett. A pesti izr. hitközség és chevra saját halottjának tekintette Taglicht Náthánt, akit szerdán délután temettek a kis Roth Jenő mellé.

Diszruhás lovasrendőrök állnak a rákoskereszturi neológ temető főbejáratánál, a ravatalos-csarnoktól a friss síríg vezető uton pedig gyalogrendőrök alkotnak sorfalat. Karcú gyertyák égnek a szikrázó nap-sütésben. Délután négy óra van, autók sorakoznak, a villamosok öntik magukból a publikumot. Mártirt temetnek. A ravatal előtt egyetlen koszorú, szalagján ez a szöveg: „A kiszenvedett áldozattól mely részvétellel búcsúzik dr. Ripka Ferenc.”

A legközelebbi rokonok félköre előtt erős férfiarok tartanak egy asszonyt, aki félpercenként megint Taglicht Nátháné, az áldozat özvegye. Itt van 18 éves fia és a 15 éves leánya.

A kultuszminisztérium képviselőjében dr. Gerlóczy Károly miniszteri tanácsos jelent meg, a pesti izr. hitközség képviselőjében több előjáró kíséretében Stern Samu elnök jött el. Az orth. Irodát dr. Reiner Imre jogtanácsos, az orth. hitközséget és chevrat dr. Pápai, ill. dr. Abrahamsohn főtitkárok képviselték.

A megboldogultat dr. Grossmann Zsigmond rabbi búcsúztatja.

— Itt állunk a mártir koporsójánál... — kezdi búcsúztatóját a rabbi, de hangos szavát elnyomja az özvegy s a két árva kétségbeesett sírására. Szegény asszony végigzokogta a szertartást. Stern Samu hitközségi elnök meleg szavakkal adott kifejezést a hitközség mély gyászának. Aztán Taglicht Náthán barátai vállukon vitték a koporsót a közelben lévő diszparcelláig. Lebocsátják a koporsót, Weisz Miksa rabbi néhány drámai erejű szóval köszön el a messzi útra induló Taglicht Náthántól. Aztán földet dobálnak a sírásók a koporsóra, új kis domb sorakozik a többi mellé...

Egyedüli szombattartó dobozgyár
(Saját nyomda) **ROTTENBERG A.**
Nefelets-utca 59. Tel. 380-83.

Frankl Adolf ^נ nyilatkozata a כותל מערבי ügyében

Az u. n. Panaszfal-bizottság ítéletével, mely a Szentfalat a mohamedánok tulajdonául ismerte el, mult vezércikkünkben foglalkoztunk. Ebben az ügyben felkerestük Frankl Adolf felsőházi tag, irodai elnököt, mint a jeruzsálemi magyar-zsidó hitközség (כולל) nőszi-ját. Az illusztris elnök a következőkben volt szíves a Zsidó Ujság számára nyilatkozni:

— Tudni kell, hogy Anglia minden ténykedése politika. Mivel Anglia kapta a Palesztina-mandátumot, érdeke, hogy az ország egész lakosságának mintegy öthatodrészt képező arabok rokon-szenvét elnyerje s ezért, objektíve gondolkozva, semmi okunk nem volt arra, hogy a Nyugati Fal ügyében ránk nézve kedvező dön-

tést várjunk. Mindennek dacára, a meghozott ítélet alkalmas arra, hogy minden zsidót megdöbbenéssel töltsön el; ily hallatlan ítéletet — mely szerint a Nyugati Fal tulajdonjogilag a mohamedánoké — mégsem vártunk. Salamon király, aki a szentélyt építette, sem mohamedán, sem arab nem volt... A „Kajszél”-t a szentély lerombolása után 6 évszázaddal később keletkezett izlám vallás tulajdonának nyilvánították! Az arabok az u. n. „Al-borák” legendára hivatkoznak (mely szerint profétájuk átlógolta a Falat, ill. villámgyors [bórok=villám] lovon az égbe emelkedett és azt a helyet, ahová a ló oda volt kötve, szentnek tartják). Elképzem, hogy ez még nem képez jogcímet a tulajdonjogra, a

szóban forgó helyet régebben a mohamedánok a Nyugati Faltól befelé mutogatták, csak az utóbbi időben nevezték ki a Nyugati Falat az „Al-borák” helyének. Ha az angolok mindenképen kedveskedni véltek az araboknak s ezért — igazsággal, joggal és történelemmel szemben — nem akarták a zsidóság tulajdonjogát elismerni, a leg-helyesebb az lett volna, hogy a Nyugati Falat, mint régi műemléket, az állam tulajdonának deklarálják.

— A török uralom alatt szó sem volt a zsidók jogainak korlátozásáról, a Nyugati Falnál végzendő újatalkodás tekintetében s ime, a liberális és civilizált angolok megtiltják, hogy a zsidók i-tentiszteleik idejére székeket, padokat el-

A BUDAPESTI AUTONOM ORTHODOX IZRAELITA HITKÖZSÉG RABBISÁGA.

ראס נעפערטינטע ראכנינאס כעציינס היערסיס, ראסס ראס פאן דער פאכריק
"Hutter és Lever" R.T. Budapest אין פֿערקעהר נעכראכטע טישטיתו "VIM" אויס
כשר קאקוס וייפע ערציינס ווירד.
ריע ערציינונג דער כשר וייפע זאן וואהל, אלס אויך ריע ערציינונג דעס "VIM"
שטעהט פאן בענין כיו צור פֿערטאקקונג אונטער אונזערער שטאנדינען השנה (אויפֿזיכט)
אונד קאנן אין יעדעס שטרענג-רעליגיאזעס יידישעס הויז צום פוסצען, זאן וואהל. דעס פֿלי...
שינען אלס סילכינען נעשיררעס אָהנע יעדעס כעדענקען כעניטצט וועררען.
כודאפעסט יע"א עש"ק שסיני הרצ"א לפ"ק.

Handwritten signature in Hebrew

Handwritten signature in Hebrew

Alulirott rabbiság ezennel igazolja, hogy a "Hutter és Lever" R.T. gyár által forgalomba hozott "VIM" tisztító szappanpor kóser kókusz-szappanból készült. Ugy a kóser szappan, mint a "VIM" teljes gyártása a mai naptól állandó felügyeletünk alatt történik. A "VIM" tehát minden hithú izraelita házban mindennemű zsiros, vagy tejes edények és evőeszközök tisztítására aggodalom nélkül használható. Az új kóser "VIM" -dobozok "Hutter és Lever Rt." cégjegyzéssel vannak ellátva, míg a régi nem kóser dobozokon "Lever és Tsai k.f.t." cégjegyzés szerepel.

Budapest, 1931. évi április hó 10.-én.

Handwritten signature: Heif Jonathan rabbi

Handwritten signature: Jussman rabbi

helyezhessenek a Fal előtt s betilt-
ják a sófar-fűvást!

— Ami a Kajsziel Maaróvinál
történt, az csak megerősíti ben-
nünk szolozsmánk szavait:

אוֹכְרָה אֶלְקִים וְהִמְיָה בְּרֹאמֵי
כָּל עֵיר עַל תְּלֵה בְנוּיָהּ

„Ha erre gondolok, ó I-ten, megin-
dul belsóm, ha látom, hogy min-
den város, romjaiból kiépül, s az
I-ten városa le van alázva a leg-
mélyebb módon, — de azért mi a
Mindenható felé fordulunk s szem-
ink ő felé vannak irányítva.“ E
szavakban visszatükröződik a zsi-
dó bánat, de a zsidó remény is...

A szlovenszkói nagygyűlés

Mint a Zs. U. mult száma meg-
írta, Szlovenszkói orth. szerveze-
tének képviselői Bratislavában
gyűlést tartottak Weber Kálmán
főrabbi elnöke alatt. A tárgya-
lás egyik fontos tárgya a vasár-
nap munkaszünet volt. A szóno-
kok adatokkal bizonyították, hogy
a Pozsonyban már bevezetett tel-
jes vasárnapi munkaszünet tönk-
reteszi az orthodox kereskedőket
és iparosokat, és nem tartható
főnn. Határozatba ment, hogy az
orthodoxia nem hagyja abba a
küzdelmet a sérelmes rendelet
ellen.

A Központi Iroda azután jelen-
tést tett arról, miképpen akar a zsi-
dó iskolák tanító-hiányán segíte-
ni. Szóba került az is, hogy a je-
lenlegi népiskolai szlovák tan-
könyvek nem alkalmasak zsidó
iskolákba s így a Központi Iroda
gondoskodni fog zsidó szempont-
ból kifogástalan tankönyvekről.
Élénk vitát keltett a kongrua-
ügy, valamint több gazdasági kér-
dés tárgyalása. A jelenlevők túl-
nyomó többsége felületlen bizalmat
szavazott Weber elnöknek. Elfog-
dották továbbá az országos iroda
gazdasági és pénzügyi alapjai ki-
építésére vonatkozó indítványt.

SEMMEERING

vidéke szigoruan orth. gyer-
meküdülo otthon. Orvos a
házban, pedagógiai vezetés
államilag képzett tanítók
által. Felvétel korlátolt jú-
nius 1-től szeptember 15-ig.
Felvilágosítást nyújt Jakob
Eisenberg tanító, WIEN,
II. MALZGASSE 16.

A pesti kasrusz-egyesítés körül

Élénk feltűnést keltő beszédet
tartott Sándor Pál a pesti izr.
hitközség mult heti választmányi
ülésén. Szóba került a kasrusz-
egyesítés. Sándor Pál a legmé-
lyebb tiszteletének adott kifeje-
zést Stern Samu elnök személye
iránt és kijelentette, hogy ha az
elnök jónak tartja a kasrusz-
uniót, akkor az mindenestre üd-
vös a hitközségre, mert csak az-
óta van rend a hitközségnél, ami-
óta Stern Samu az elnök, mert az ő
elnöksége előtt szabálytalansá-
gok fordultak elő. Mivel hogy ez
a kritika szemmel láthatólag a
Lederer-érára vonatkozik, dr. Po-
litzer választmányi tag megkér-
dezte, hogy ki ellen kell most
megindítani a bűnvádi eljárást,
hisz a vezetőség azóta nem nagy-
on változott?

Dr. Fischer Benjámín a rom-
bach-uccai templomban másfél-
órás beszédben kikelt a tervezett
egyesítés ellen és felolvasta a pes-
ti neológ rabbiság véleményét,
amelynek értelmében a kasrusz
feletti felügyeletről nem monda-
nak le, csak megbízzák az ortho-
dox rabbiságot a felügyelet vég-
zésére. (Utóbbi passzussal vezér-
cikkünkben foglalkozunk.)

Stern Samu hitközségi elnök a
kasruszról hírlapi nyilatkozatot
adott le, amely szerint többek kö-
zött a következőket mondta:

— Az orthodox rabbiság foglal-
kozva e kérdéssel, határozatilag ar-
ra az álláspontra helyezkedett, hogy
semmi akadályja nincs annak, ha a
kasrusz ellátásának ügye a Pesti
Izr. Hitközségre nézve is együttes
gazdasági keretbe foglaltatik, fenntar-
tja azonban a maga számára azt,
hogy a kasrusz-intézmény fölött a
rituális felügyeletet az orthodox
rabbi gyakorolja.

A nyilatkozat úgy tünteti fel a
dolgát, mintha a pesti orthodox
rabbínatus már döntött volna a

kérdésben, ami valójában még
nem történt meg. Csak az Orth.
Központi Bizottság rabbínatusa
mondta ki *eloben*, annak megeng-
edhetőségét, hogy az orthodox
hitközség elláthatja a neológ hit-
község kóser hús-szükségletét. Az
egyesítésnek *gyakorlati* keresz-
tülvitelében a pesti orth. rabbiság
egyelőre több akadályt lát, mely-
eknek áthidalásáig a kasrusz-
unióhoz nem járulhat hozzá. A
bpesti orth. rabbiság álláspontja
elsősorban az, hogy az orthodoxia
elláthatja ugyan a neológok kas-
ruszát, de nem *unió* alapján.
Hogy a rabbínatus ebbeli aggá-
lya nem alaptalan, bizonyítja
alábbi két hírünk:

I.

A pesti izr. hitközség hús-alkal-
mazottai megjelentek a rabbisá-
guknál és kérték, hogy ne fosz-
szák meg őket állásaiktól. A fő-
rabbi ez alkalommal biztosította
őket jóindulatáról és *hangsúlyoz-
ta, hogy a kasrusz-egyesítés tu-
lajdonképpen kezdete egy nagyobb
foku egyesülésnek.*

II.

A pesti izr. hitközség vasárnapi
közgyűlésén az egyik cionista
képviselőtestületi tag üdvözölte a
tervezett kasrusz-közösséget, mint
a zsidóság *egysége felé való első
lépést.*

*

A kasrusz-terv elé gördített aka-
dályok talán nem áthidalhatatlanok;
de az említett jelenségek semmieset-
re sem szolgálják az ügy érdekét.

Legrégibb és legismertebb

orth. כשר

kávézó és étkező

PAPPER ALBERT

Budapest, VII. Rombach-u. 15

Husos menü P 1.10, — Vidékiek

találkozó helye.

Heiden Leó

EKSZERÉSZ ÉS ÓRAS

Budapest, VII., Király ucca 21.

TELEFON: JÓZSEF 381-10

Valódi ezüst gyertyatartók,
menórák, beszomim-tartók,
eszrogdobozok, szédertálak,
serlegek nagy választékban.

Alkalmi és nászajándékok
brillians arany és ezüst
tárgyakban, dús választék!

Olcsó gyári árak!

200 év az emberszeretet szolgálatában

— A váradí Chevra Kadisa története —

Kétszáz év előtt, 5491 Niszson hó
eisején 68 nagyváradí zsidó, aláírás-
sal megfogadta hogy aláveti magát
az ujonnan megalakítandó Chevra
Kadisa szabályzatának. A kétszáz
éves évforduló alkalmából a nagy-
váradí Chevra megíratta történetét,
amely pompás kiadásban jelent meg
fenti cím alatt. *Freund Fülöp* és
Leitner Zoltán tollából. A zsidó gó-
lusz, de a zsidó *gemilusz cheszed*
történetének egy részét látjuk leper-
getve a Chevra történetében. Az ál-
lati módra kiűzött, üldözött bihari
zsidók, mihelyt egy kis nyugalom-
hoz jutnak, összegyűlekeznek a zsi-
dó kegyelet szolgálatában való tö-
mörülésre. Az első alapszabályban
igen jellemző intézkedésekről van
szó. Így például a mai Chevrák is
szeretnék, ha szigoruan megtartanák
azt a régi váradí intézkedést, hogy a
snóderolást meg kell fizetni — mind-
járt a következő héten. Érdekes az
is, hogy *Susan Purim* napján a gabe
két sírásóval jár házról-házra, em-
lékeztetve a vigadózó embereket a
halálra. A XVIII. századból egyé-
bíránt az adatok gyéren folynak.
1766-ban külön temetőjük van már
a váradíknak s ott temetik 1773-ban
Hersch Lipchovitz főrabbit. Utódja
Wiener Fleisch, őt követi Rosenfeld
Jozsef s az 1852-ben elhunyt hitköz-
ségi főrabbi sirkövén ugy szerepel,
mint dr. Dovid Wahrmanu.

A Chaszam Szajfer VI. kötetéből
érdekes levélváltásról nyerünk tu-
domást. A nagyváradí zsidók 1814-
ben a temető körülikerítésére 6000
forintot gyűjtöttek, a felsőbbség
azonban csak fa-kerítést engedélye-
zett a tervezett köfal helyébe és így
fennmaradt 3000 forint. Azt kérdez-
ték tehát a pozsonyi főrabbitól, sza-
bad-e a pénzt másra felhasználni. A
Chaszam Szajfer ezt nem tartja
megengedhetőnek, hanem azt ajánl-
ja, hogy az esetleges befektetésből
származó haszonból támogassanak
egy talmudtudóst, aki a halottak
emlékére misnájoszt tanul.

Az 50-es években hírnévre tesz-
szert a nagyváradí zsidó kórház,
amelynek kitünő orvosai voltak. Az

Uj orth. כשר

CSEMEGE- ÉS BAROMFIZLET
Rebenwuzel-féle füstöltárugyar
főlerakat.

Sajt, vaj és mindenféle esemegeárug
Orth. kóser borok és mindennemű
italok zárt palackokban.

Olcsó árak! Pontos kiszolgálás!

SCHLESINGER A.

VIII., NEPSZINHÁZ UCCA 16. sz.

Telefon: J. 443-68.

emancipációt követő években bizo-
nyos asszimiláló törekvéseket és tü-
neteket tapasztalunk a Chevra éle-
tében. 1868-ban egyleti disztagnak
választják meg báró Eötvös Józse-
fet, aki megköszöni „a betegápolói
és temetkezési egyeslet” kitiüntetését.
Megválasztják disztagnak Adolphe
Cremieu-t, a volt francia minisztert,
az Alliance vezérémbert. Ugyanígy
tisztelik meg Tisza Kálmán minisz-
terelnököt. Megengedik a magyar és
német feliratokat a maczévókon, ha
a név és az elhalálozási idő heberül
is fel van tüntetve. Csak 1921-ben
térnek vissza a hagyományos sza-
bványokhoz és azóta csak a *maczévó*
hátlján lehet latin betűvel családi
név. 1872 óta felváltva orthodox és
neológ áll a Chevra élén. 1882-ben
egyszerre három rabbit fogadnak a
tagok sorába: R. Majse Hirsch Fuchs
orthodox, — dr. Kohn neológ és
Kunstadt Ignác statusquo rabbit. Az
egységes chevraiban kezdődnek az
egyenlenségek. Oly indítvány ér-
kezik a chevrahoz, hogy a sírok dí-
szítését vállalja saját kezelésbe (a mai
neológ chevrák teszik is ezt). *Fuchs*
főrabbi *eltitlja a Chevra*nak az in-
dítvány elfogadását, de a kántor és
kórus igénybevétele már előbb lett
bevezetve. A neológokat az adott
engedmények nem elégítik ki s 1889-
ben megalakul a külön neológ *Chevra*.
Ez tehát talán az egyetlen eset,
amikor a neológok alakítanak új

chevrát. A könyvben felvonulnak
előttünk a Chevra intézményei ke-
letkezésükben és virágzásukban. Re-
gisztrálva találjuk még a *cidük ha-
din házika* építése évét. 1905-ben új
kórház épül, 1924-ben megnyílik az
agkok háza, 1926-ban a kórház szü-
lézeti otthon kap. Ezzel azután tel-
jes lesz a Chevra szeretetmunkája:
fogadja az ujszülöttet, ápolja a be-
tegeket, gyámolítja az agkokat s te-
meti a halottakat. — Csak egyes
részleteket ragadtunk ki a 237 lapos
könyvből, de mindez fogalmat adhat
a könyv gazdag tartalmáról. Érde-
mes, hogy minden Chevra beszerezze.

Esküvő Tiszaszalkán

— Schwarz Zéligné meghívója —

Azokat a nemesszivü hittestvé-
reimet, kik Grünbaum Frigyes
főrabbi ur, ill. a „Zs.U.” felhívása
nyomán leányom eljegyzése alk-
almából adományokkal e házasa-
ság anyagi feltételeit előteremtet-
ték, tisztelettel meghívom leá-
nyomnak Tiszaszalkán, 1931 jun.
25-án tartandó esküvőjére.

Tegyétek teljessé könnyes örö-
münket megjelenéstelekkel!

Schwarz Zéligné

az eltűnt tiszaszalkai metsző neje.

*

Gyűjtésünk. A tiszaszalkai „hachnoszasz
kalo”-akciónkra kaptunk legújabbán
Klein Lilly s Bergmann Salamon (Pápa)
gyűjtéseként 12 pengőt. Az összeget
Weinberger Sári és Kohn Jenő esküvő-
jén gyűjtötték Celdömölkön. Gyűjté-
sünk eredménye összesen P 920.60.

Szombattartó szappangyárnál vásároljunk!

lelkiismerete, ruhája tiszta lesz,
ha „Menorah” orth. kóser szappant vesz

Menorah
אֶרְבֵּה כֶּשֶׁר
szappan
és
mosópor

Rauchwerger
salgótarjáni szappangyár

Lelkiismerete, ruhája tiszta lesz, ha „Menorah” orth. kóser szappant vesz.

A vándorló sabosz s a naptárreform kérdése Genfben

Genfben június 8-án ült össze a naptárreform kérdésének megvitatására alakult bizottság. Utána következő nap, június 9-én a zsidóság képviselői is megjelentek. Legelőször Izrael Lévi, franciaországi főrabbi szólalt fel. Kifejtette, hogy a zsidóságot a naptárreformban csak a szombat szilárdtsága, megmozgathatatlansága érdekli, mert a szombat a zsidóság lelke. Vallási ügyekben nem lehet a majoritás után döntené. Kéri az u. n. üres nappal kapcsolatos naptárreformot elutasítani.

Részletes referátumot terjesztett elő dr. Herz angliai főrabbi. Egy vándorló szombat — mondotta — a szombat eszméjét lerombolná. A szombat eszméje a századok folya-

mán a zsidóság számára kútforrása lett erkölcsi és szellemi erőnek és így a szombat veszélyeztetése a vallási és az erkölcsi élet aláaknázását jelenti épen ama réteg számára, amely a leghűségesebben ragaszkodik a hagyományaihoz. 1926-ban mondta ki a naptárreform bizottság, hogy semmiféle újítás nem hozható be a vallási fórumok akarata ellen. Már pedig úgy a zsidóság, mint a katolikus, mint a görög-orthodox egyház ellene van az „üres-napnak” és az államok nem tartják általában szükségesnek a hét napjai folytonosságának megszakítását.

Az amerikai dr. Hyamson rabbi kifejtette, hogy Amerika egész zsidósága a tervezett reform ellen van. Még pedig nemcsak az orthodox és a konzervatív zsidóság, hanem a legszélsőbb liberális és reform-zsidó rétegek is.

Az Aguda nevében dr. Pinchas Kohn tiltakozott a naptárreform ellen, utána pedig dr. Lewenstein zürichi főrabbi jelentette, hogy az összes országokból a Népszövetséghez tömegpeticciók és tiltakozások érkeztek a szombat eltolása ellen. Egy adventista lelkész is csatlakozott a zsidó delegáció álláspontjához és ellenzi a reformot.

A tanácskozás folyamán jelentést tettek a különféle államok álláspontjáról. Magyarország, Hollandia és Olaszország a leghatározottabban ellenzi az üres napot. Lengyelország elfogadja a 13 hónapos évet. Az amerikai evangélikus lelkészek 80 százaléka nem emel kifogást a hét folytatolagosságának megszakítása, azaz az üres nap ellen. Az összes államokból beérkezett jelentések szerint mindeniütt a zsidó lakosság küzd a legjobban a hét napjai rendjének felforgatása ellen. A tanácskozás anyagát az ősszel Genfben tartandó közlekedési konferencia elé terjesztik.

„FAVORIT“
fest, mos, tisztít
VI. PAULAY EDE-UTCA 51.
Szombaton zárva.
Értesítésre házhoz küldök.

BECKERT HUGÓ
parókakészítő, specialista.
Most
Budapest, Dob-utca 27.
(Skrek ház) Lift.

Grado tengeri fürdő
CONTINENTAL PENSIO
orth. כשר!
A „Verein zur Förderung ritueller Speisehäuser” Hamburg, felügyelet alatt.
Kényelmes szobák, vízvezeték, elsőrangú konyha, mérsékelt árak.
Meleg édesvízfürdők!
Kérjen prospektust!
LEOPOLD MAJER, GORIZIA.
(Italien)

Kórach hetiszlira

„Szürü nó méál ohólé hoanosim horsóim hoéle, veál tígóü bechol aser lohem, pen tiszóü bechol chátajszom — térjetek le e gonosz férfiak sátrai mellől s ne nyuljatok olyasmihéz, ami az övék, ne hogy velük rántassatok, vétkükben.”

A Kórach és társai szomorú végü nagy viszálykodása alkalmával, a szerénység el nem képzeltető legvégső fokáról tanúságot téve, Mózes maga személyesen Izrael vezetői kíséretében kereste fel a felbujtókat és ekkor az egész községhez fordulva mondta a fenti verset.

Igen tanulságos okfejtést lehet ezen vershez fűzni, melynek alábbi gondolatmenete részben a híres szanici cadiktól származik.

Általános és közismert azon alapelv, hogy a rossz társaság igen súlyos és káros hatással van a hithűségben élni kívánó egyén számára, viszont bölcsseink azt is szigorúan előírják, hogy ne törjünk soha pálcát ember-társaink tettei felett, hanem mindenkör igyekeznünk kell az esetleg

rossz színben feltűnő tetteikre és eslekményeikre némi mentséget találni. Hogy a két előírás között ellentét ne legyen, ezért, amidőn az első Perek-ben Josua ben Perachjo azt mondja, hogy „hevé don esz kol hoódóm lekaf zechisz — itélj meg minden embert a jó oldalról”, sietve hozzáfűzi az ő tantársa, Viláj Hoarbéli, hogy mindamellett „maradj te csak tisztas távolságban az illető egyéntől” és bár a jó oldaláról kell, hogy megítéljed, de mivel hogy gyanud van rá, hogy esetleg az ő eslekményei nem egyeznek a Tóra parancsaival, te a magad üdvössége szempontjából ne lakjál az ő szomszédságában (harchék misóchéh ró). Vannak azonban, akik annyira biznak az ő lelkijükben, hogy ezen elvet megtagadva, nem tartózkodnak az ilyen társaságtól, sőt azt is találják állítani, hogy ellenkezőleg, ők még az illető tőraellenes társaságot is meg fogják győzni és a hithűségnek megnyerni. Ezen téves hiedelem megvilágítására szolgáljon a következő példa: Egy józangdolgozó, tapasztalt és meggyőződéses, hithű após, arra figyelmeztette fiatal vejét,

hogy kerülje a vallásellenes társaságot, mert ez ő reá hátrányos befolyással lesz. De a fiatal vó, lévén egy nagy talmidchóchoom, erre azt felelte, hogy ellenkezőleg, ő biztos benne, hogy ő még jó útra fogja vezetni ezen hitellenes társaságot. Mire az apósa egy ízben azt a kérdést שאלה intézte hozzá, hogy mondja meg a szabályt, hogy ha véletlenül egy darabka tréfó hus beleesett egy fazék kóser hus közé, mi történjék ezen étellel. A vó azt felelte, hogy ha 60-szor annyi a kóser hus, mint a tréfó, akkor élvezhető. Másnap beszélgetés közben szóba hozta az após, hogy jelen volt egy esetenél, ahol a vásártéri lacipecsenyé-sütőkbe beleesett véletlenül egy darab kóser hús s egy illető azt kérdezte tőle, hogy milyen az ily esetben az előírás? A legtermészetesebb hangon — mondja az após — én a tegnapi eseten okulva, azt pászkenoltam, hogy ha van a lacipecsenyékben 60-szor annyi, mint a kóser hus, akkor az egész — kóser... Ennek hallatára a fiatal vó egészen felháborodva vonta kérdőre az apósát, hogy vallásos ember létére hogy mondhatott ilyet? Mert ha

Társasutazás keleteurópai zsidó nevezetességek megtekintésére

Érdekes prospektust kaptunk az agudista „Keren Hatóra Zentrále”-től (Wien, II. Leopoldgasse 26). Arról van szó, hogy az Aguda július 25-től augusztus 10-ig társasutazást rendez a keleteurópai zsidóság nevezetesebb gőcpontjainak megtekintésére. Bécsből indul a társaság július 26-án, vasárnap reggel 8 órakor hajón Pozsonyba, ahol az „Aguda Jugendgruppe” fogadja. Meglátogatják a jesivát, a Schiur-stube-t, a zsidónegyed és a Chaszam Szajfer sirját. Pozsonyból hétfőn reggel 9.28-kor indulnak Zsolnán át Poprádra, ahová d. u. 4.18-kor érkeznek meg. (A Budapestről indulók, a vasárnap reggel 7.15-kor induló gyorsvonattal csatlakozhatnak Pozsonyban; vagy pedig a hétfőn reggel 7.15-kor induló gyorsvonattal érhetik el a társaságot, Leopold [Lipótvár] állomáson). Poprádról autón mennek Hunfalvára, ahol megtekintik a jesivát és a nagy rabbi sirját. Innen autón a Magas Tátrán keresztül a lengyel kárpátokban fekvő kies fürdőhelyre, Zakopane-ba utaznak. Keden reggel 5 és fél órai autózás után megtekintik a rabkai „Beth

Jakob” kolóniát; este Krakóba érnek. Szerdán megtekintik Krakó zsidó nevezetességeit, a Remótemplomokat stb. Csütörtökön Lublinba utaznak, ahová este érkeznek; a társaságot a lublini rabbi fogadja. Pénteken a világhírű jesiva életét tanulmányozzák, megtekintik a Mehersal és a Meharam Lublin sírhelyeit. Szombaton az utasok a lublini rabbi vendégei. Vasárnap (augusztus 2) továbbutazás Varsóba, ahol megnézik a hitközségi intézményeket. Hétfőn átrándulnak a geri rebbe székhelyére: Gora Kalváriára. Innen kedden Mir-re, a legnagyobb litvániai jesivának megtekintésére indulnak. Szerdán Radin-ban a „Chofécs Chájim” fogadja őket. Csütörtökön Wlozin-ban megnézik az első litván jesivát, amely évtizedeken át szolgáltatta a litván talmudtudósokat; este Vilnába érnek. Pénteken megtekintik a vilnai nevezetességeket. „R. Eljo Vilna” síremlékét stb. Szombaton R. Oser Chájim Grodzenski vilnai rabbi vendégei lesznek. Vilnából indul a társaság vasárnap reggel, aug. 9-én visszafelé.

A társasutazáson résztvevők

egy darab tréfó 60 darab kóser közé esik, az igen köserré válik, de melyik jőzán ember következtethet ebből arra, hogy ugyisintén ha egy kóser darab 60 tréfi közé esik, hogy az mind köserré váljon?! Ekkor aztán megszólal az após és azt mondja a vejenek, most a te saját szaviddal meg fogom cáfolni a te állítástod, miszerint te abban a logikailagos tévhitben vagy, hogy te, egyetlen ember lévén, jóra fogod oktatni a nagyszámu vallástalan társaságot. Nem látod-e be, nézeted nevétséges voltát? ...

Már most megérthetjük fent idézett vers szavait. Mózes tanúságot tett először arról, hogy nem szabad senkit sem véglegesen elítélni s ezért személyesen ment el a 2 főcinkoszhoz, és ezt látva, követték az ő eljárását Izrael vezetői, irányul tűzvéni ki ezen elvet. De Mózes, félve attól, hogy ilyenformán könnyen belekeveredhetnek rossz társaságba, rögtön figyelmeztette az egész községet arra, hogy mindamellett, szürü nó méál ohólé hoanosim horsóim — óvatossan kerülni kell még a látszólag gonosz emberek sátrait is.

Befejezésül egy igen találós magyarázat mesteremtől, a megboldogult Grünwald szatmári főrabbitól: A heti háftajró így végződik:

כי לא ימוש ד' את עמו, כי הואיל
ד' לעשות אתכם לו לעם.

„Az Örökkévaló nem hagyja el az ő népét, mert óhajtott az Örökkévaló, hogy benneteket népévé tegyen”. Tudvalevő, hogy bölcsseink azt mondják: „aki egy miczóvó gyakorlásába belefog, az köteles is azt befejezni”. Az is köztudomásu, hogy az Örökkévaló Izrael népével szemben követendő bánásmódban szem előtt tartja a Tórában előírtakat. Még előre bocsátandó az is, hogy a הוואיל szó megkezdést is jelent, mint „hajil Majse béér esz háftajro... — Mózes elkezdte magyarázni...” Ezek után tehát a következő értelme lehet Sámuel próféta szavainak: „az Örökkévaló nem hagyhatja el az ő népét... Miért? „ki hajil Hasém láuszajs eszchem laj leom — mivelhogy már elkezdte volt benneteket az ő népévé tenni”; tehát ha egy ilyen miczóvóba belefogott, azt be is kell, hogy fejezze...
Stern Lipót (Párizs).

költsége, a vasúttársaságok előzenyessége folytán, 40 dollár. Kiváratra egyes résztvevők a társasutazásnak csupán egyes vonalrészeiben is részt vehetnek. Jelenkezési határidő a „Keren Hatóra” központjánál, július 10-ig. Ugyanott részletes felvilágosítás is kapható.

A váci Jahrzeitra Felhívás!

Tamü 27-én (július 12-én) vasárnap lesz R. Jesajo Silberstein főrabbinck Jahrzeitja. Már előző erev-sabosz lehet az ajhelhez menni imádkozni. E napra meghívjuk a megdicsőült gaonnak, ugyisintén apjának, a Sevilé Dovidnak összes tanítványait. Meg akarjuk alakítani a „Chevrasz Nachlasz Jesájó” szövetséget, amelynek célja: 1. A Sászt szétosztani a tanítványok között és befejezni a gaon Jahrzeitjén. 2. A gaon kéziratok műveit kiadatni. 3. A jesiva ügyének támogatása.

A mostani Jahrzeit napon délután 3 órakor szijim lesz Chülinre és a misnájoszra, amelyeket a mostani főrabbi előadott a jesiván. Ugyancsak ő fog drósót mondani a „Chevrasz Nachlasz Jesájó” céljairól. Minden volt váci tanítvány jelenlétére számítunk. Akik már a Jahrzeitot megelőző saboszra jönnek, jelentsék jövetelüket előre, hogy az elhelyezkedésről gondoskodjunk. Aki nem jöhet el, küldje be írásbelileg hozzájárulását. A bejelentések a főrabbi ur címére (Silberstein Dávid főrabbi, Vác) küldendők. Tömörüljünk Tóranck érdekében, s Mestereink szellemének fenntartására. Az előkészítő bizottság: Lövy Dávid hitk. elnök, Wohl Henrik, Hirschfeld Adolf.

Tátralomnic! MagasTátra!

Egyetlen szigorúan megbízható orth. כשר Pensio a Magas Tátrában. Elsőrangú konyha és kiszolgálás. Tátralomnic egyike a legszebb és legforgalmasabb helyeknek a Magas Tátrában. Egész éven át nyitva. SCHREIBER MÖR, TÁTRALOMNIC Bugsch Villa.

SZOMBATHELYEN legízletesebben és legolcsóbban étkezhetik EINHORN SIMON

orth. kóser vendéglőjében. Belsikátor 3. Előzékeny és pontos kiszolgálás. Lakodalmat jutányosan vállal.

HIREK

NAPTÁR

Sábosz Kajrách, Tamúz 5. IV. Perek
 Gyertyagyújtás 7.35
 שבת kimenetele 8.35
 סוף זמן סריאת שמע 6.45

OLVASÓINKHOZ! Felkérjük mindazon igen f. olvasóinkat, akiknek előfizetése 1. hó 15-én vagy még előbb lejárt, hogy azt postafordultával megújítani sziveskedjenek. Az átutalás legegyszerűbb módja beföldön postafakarékpénztári csekk útján (50.791 sz.); külföldön pedig (évi 22 P) postautalványon eszközölhető. (Romániában az utalványon az összeget a postahivatalnok tölti ki.)

— SZÜNIDEI HÉBER TANFOLYAM. A budapesti orth. hitközség évek óta rendszeres ingyenes nyári héber tanfolyamokat tart fenn, a nyarat a fővárosban töltő tanulók számára. (Örömmel konstatáljuk, hogy multheti cikkünk, melyben a hosszú vakáció káros hatására hívtuk fel a közfigyelmet, a budapesti orth. iskolákra nem vonatkozik; de nem vonatkozik minden vidékire sem.) Szülők, akik a nyári hónapok alatt is gyarapítani kívánják gyermekeik héber ismereteit, jelentkezzenek sürgősen *Deutsch Adolf* igazgatónál, az igazgatói irodában (Dob-utca 35) d. e. 9—12 óra között.

— NAGY ADOMÁNY A SOPRONI HITKÖZSÉG JAVÁRA. Sopronból jelentik: Tisza Lajosné, sz. Karpesz Amália, volt soproni borkezeskedő Bécsben élt özvegye május 6-án elhalálozott és végrendeletileg a soproni orthodox izr. hitközségre hagyta a Fegyvertár-uccai kétemeles és várkerületi egyemeletes házából öt illető felerészét és egyik pénztintézetnél elhelyezett bankbetétjét azon rendeltetéssel, hogy a hitközség elnöksége belátása szerint zsidó kórház vagy zsidó aggokháza céljaira fordítsa a hagyatékot. A végrendelet most érkezett dr. Weiler Béla hitközségi elnök kezébe, aki össze fogja hívni a hitközség elől-

járóságát, ahol javaslatot fog tenni a mintegy 30.000 pengő értékű hagyaték hováfordítása tekintetében. A soproni neológ hitközség ugyanis nagyobb városi segéllyel hozzáfogott az izraelita aggokháza építkezéséhez, amelyhez az orthodox hitközség is nagyobb anyagi hozzájárulást helyezett kilátásba azon feltétellel, hogy a rituális élelmész orthodox szabványok szerint fog az aggokházában megtörténni. Az idevonatkozó tárgyalások azonban a neológ hitközségnek presztízse szempontjából elfoglalt merev álláspontján hajótörést szenvedtek. A véletlen folytán az orthodox hitközség azon helyzetbe jutott, hogy amennyiben a hitközség az élelmész kérdésében megegyezésre jutni nem tud, önállóan létesíthet aggokházát. Dr. Weiler Béla egy újságíró előtt kijelentette, hogy amennyiben a két hitközség megegyezésre fog jutni, a hagyatékot a már épülő aggokházának juttatja, ellenkező esetben másirányú javaslatot fog kidolgozni.

— TILTAKOZÁS EGY POGROM ELLEN. Mint mult számunkban megírtuk, *Zloczov* lengyelországi városkában valóságos pogromot rendeztek. A zsidó hitközség a lengyelzsidó parlamenti klub útján interviuálta a közoktatási miniszternél, hogy Jarmicki és Kukla tanítókat, akik a lakosságot a zsidók ellen lázították, helyezték el állásaikkól. A zsidó szülők mindaddig nem küldik gyermekeiket az iskolákba, amíg ez a két huligan alkalmazva van az iskolákban. A zsidók egyébként a pogrom eleni tiltakozásul egy napig általános munkaszünetet tartottak. Az összes zsidó üzletek és műhelyek zárva voltak.

— A VÁCI JESIVA *charifüszchevro*-jában az elmúlt szombaton *Glück* Sándor (Bpest) és *Herman* Mayer (Vác) adtak elő *charifüsz*t és *magidüsz*t, nagy eloquenciával.

PAPLANOKAT
 direkt a paplankészítőnél vásároljon. Kertész-u. 35 TEICHER paplankészítő Szombaton zárva. — Átdolgozást vállal.

— RABBIBEIKTATÁS SZENICZÉN. Junius 2-án iktatták be a szenicei orth. hitközség újonnan megválasztott papját: *Weisz* Sándor eddigi rétei főrabbit. Az ünnepségen megjelentek az összes hatóságok.

— EGY KIS FIU SZÖRNYŰ HALÁLA *ל"ג*. Munkácson a beszhámidros régi szekrényei között játszottak a kis gyermek és játék közben az egyik súlyos szekrény rázuhant egy 5 éves kis fiúra, aki meg is halt. Városszerzte mélységes részvét nyilatkozik meg a szülők: *Majercsik* Joél és neje iránt.

— A SZLOVENSZKÓI SAJCHTIM-EGYESÜLETBŐL. Julius 5-én Galántán tartja közgyűlését a *Selvez Achim* egyesület. A közzétett jelentésből kiderül, hogy a szlovákiai főrabbi egy része cselekvőleg is közreműködik az egyesület érdekében. Kiderül továbbá az is, hogy csak a kisebb állású metszők buzgólnak szervezésük érdekében. A kibocsátott gyűjtőívek is csak kisebb hitközségekben vezettek eredményre.

— A SZIKSZÓI JAHRZEIT a jövő szombaton, f. hó 27-én lesz. A tanítványok és egyéb hívek felkértenek, hogy az évfordulón *minájost* tanuljanak (*Menáchem Mendl* *ben Perl Cháje*). A szikszói saszchevra tagjai a *Jahrzeitra Bovo Kamót* fejezik be és „*Kinjon pérajsz*” szüigjót (Gitin 47., Bovo Kamo 88.) tanulják.

— HALÁLESÉT. A mult héten elhunyt a fővárosban *Stern Mór*, 80 éves korában. A megboldogult másfélvtized előtt jött fel Budapestre. Érsekujvárról, ahol szeszgyáros volt. Édesatyja az érsekujvári orthodox hitközség egyik alapító tagja volt. Mintaszerű vallásos életet folytatott, mindig jót és nemeset gyakorolt. Az elhunytban *Süss Sámuel* és *Klopfner* Manó apószakat gyászolják. Dr. *Abrahamsohn* Chevra-főtitkár bucsuztatta a köztisztviselvényben álló férfit, kinek példás tulajdonságait megindító módon esetelte. — *לעצמיהו*

— A PESTI IZR. HITKÖZSÉG KÖZGYŰLÉSE. Igen nagy számu képviselőtestületi tag jelenlétében folyt el vasárnapon a hitközségi közgyűlés. *Stern* elnök nagyszabásu pénzügyi exozében ismertette a hitközség helyzetét és rámutatott azokra a kényszerű takarékosági intézkedésekre, amelyekkel a hitközség pénzügyi egyensúlyát meg kell óvni. Ezek során szerepel a fiu- és leánypolgári iskola fokozatos leépítése is. A közgyűlés nagy vita után egyhangulag elfogadta az *Epler* Sándor főtitkár által ez ügyben előterjesztett határozati javaslatot és a hitközség vezetőségének a felmentvényét megadta.

— SZOMORU TUNTETÉSEK, VILDÁM EPIZÓDOK. A bécsi egyetemen legutóbb ismét zsidóellenes tün-
 tetések voltak. Különböző jelvényekkel felszerelt egyének heves ordítások között jártak be az egyetemi tantermeket és mindenütt zsidó vért szomjaztak. Nem zavarta őket hogy a tanár éppen előadást tartott és így nyitottak be előadás közben az egyik terembe ezzel a kiáltással: „Ki a zsidókkal!” A tanár finoman elmosolyodott és így szölt: „Önök, uraim, hiru ábrándokat kergetnek! Ha gyakrabban szerencsétlennek nagybecsü megjelenésükkel ezeket a termeket, ugy tudhatnák, hogy jelenleg a katolikus teológiai fakultáson tartózkodnak.” — Nagy híre van Münchenben a Schwartz-féle étteremnek, amelynek legfőbb vonzóereje a kitünő sólet. Ez a specialitása olyan híres, hogy még Hitler legvadabb követői is odajárnak

gasztronómiai élvezeteiket kielégíteni. Így esett meg, hogy amikor München uccáin forrt a zsidógyűlölet s egy Hitler-csapat épen a Schwartz-féle étterem előtt haladt el, az ajtóban álló Schwartzné a legnagyobb tiszteletet élvezte a tüntetők között, akiknek harci kiáltásuk így módosult: „Le a zsidókkal!” — Jó estét, Schwartzné asszony! — Vesszenek a zsidók! — Kezét csókolom, Schwartz nagysád!...

— A JIDDIS HELYESÍRÁS KONFERENCIAJA VILNÁBAN. Vilnából jelentik: A vilnai jiddis kulturális konferenciát tartották a jiddis írók és tudósok abból a célból, hogy megállapítsák az egységes jiddis helyesírást és kiejtést. A konferenciára Lengyelországból, Lettlandból, Litvániából, Amerikából és számos más országból jöttek képviselők. A konferencia elnökségében a legjobb nevű jiddis írók és tudósok szölahtak fel. *Prilucki* követelte, hogy az ukrainai és lengyel jiddis szolgáljon mintául az új jiddis ortografiában, a vilnai orthodoxok egyik képviselője kijelentette, hogy Salomo Birnbaumnak orthodox jiddis ortografiáját nem fogadják el. A jiddis nyomdászok nevében *Warszawski* egy egységes jiddis ortografiai utmutató kiadását követeli. Dr. *Kalmanovic* követelte, hogy a jiddisben használatos héber szavak ortografiája eredeti héberségében maradjon. Ezzel szemben *Prilucki*

a héber szavak jiddis átírása mellett érvelt. A többség azonban *Kalmanovic* argumentumait fogadta el.

— DÉLAFRIKÁBAN KÖVETELIK, HOGY A ZSIDÓK IS JEHÉSENEK ALLAMI TISZTVISELŐK. Johannesburgból jelentik: A zsidó ügyek intézésére alakult állami bizottságban *Berman* képviselő rámutatott arra az anomáliára, hogy az utóbbi időben az állami kinevezéseknél a zsidókat mellőzik. Ez arra vezethető vissza, hogy a személyi ügyek referensei között néhány antiszemita foglal helyet. Követelték a kormánytól, hogy az állami tisztviselők és alkalmazottak kinevezésénél az alkotmány értelmében csakis az egyéni kvalifikáció és a jó bizonyítványok játszanak szerepet.

— A NEM-ORTH. VILÁGBÓL. A XXII. községkerületbe tömörült neológ hitközségek ülésén *Békéscsabán*, *Biedl Samu* szegedi hitk. elnök erősen kritizálta *Sándor Pált*, továbbá a személyi kultuszt űző felekezeti sajtót. *Sándor Pál* visszautasította *Biedl* állításait, az Egyenlőség pedig egyszerűen lesajnálja a — neki nem tetsző — szegedi hitközségi elnököt.

— MASARYK MŰVE. HÉBER NYELVEN. Prágából jelentik: Dr. *J. Hirsch*, a prágai Károly-egyetemnek héber irodalmi előadója héber nyelvre fordította *Masaryk*: „A humanizmus ideáljai” című 1927. évben megjelent művét. Érdekessé teszi ezt az a körülmény is, hogy ez az első héber fordítása egy cseh műnek. A mű kiadását a csehszlovák iskolaügyi miniszterium és a prágai *Bné Brith* nagypáholy anyagilag támogatta.

x Ne kísérletezzen, ne habozzon, a legjobb borotváló por a „Szeor”.

Israelers orthodox כשר
Restaurant, Bad Trencsénteplic
 (Slowakei). Vis-à-vis der elektrischen Haltestelle. Für erstklassige Küche und solide Bedienung gesorgt.

Sirkövek Adler J. sirkóraktárában
 Telefon: József 364-20.
 Budapest, Károly-körut 7. és Rombach ucca 4.

Mielőtt sirkövet (מצבה-t)
 vásárol, saját érdekében kérjen költségvetést
 RÓNA SÁNDOR sirkógyárából, NYIREGYHAZA, Telefon 219.
 Orth. templom közelében.

Kellemes, jó és olesó nyaralás **SIÓFOKON**
 a FRÄNKEL-féle orth. kóser pensióban
 István-ut 4. sz.

Kényelmes, tiszta nagy szobák, gyönyörű szép és nagy kerthelyiség. Nagyobb családoknak árkedvezmény. Gyermekeket (szülők nélkül is) kellő felügyelet mellett teljes felelősséggel nyaralásra elfogadunk. Bejáró vendégeknek olesó menü rendszer. Személyes vezetésem mellett a legfigyelmesebb kiszolgálás. **Már megnyílt.** Előzetes érdeklődés és előjegyzés: Fränkel vendéglő, Budapest VII., Rombach ucca 12. Telefon: József 372-57.

Kizárólag egyedül orthodox kóser
WEISZ MÓR keksz, teasütemény és kétszersült gyára
 Budapest, VII., Dob-utca 22. — Telefon: József 423-65.
Felhívás! Értésitem igen t. vevőimet, hogy keksz-gyártmányaimat minden fogyasztó részére hozzáférhetővé tegyem és hogy a közönség **kizárólag orthodox felügyelet alatt álló** kekszet vásárolhasson, áraitam leállítottam:
5 kgr. rendelésnél postán utánvétellel kilója P 1.10
— A budapesti orthodox rabbiság felügyelete alatt —

Gumiharisnyák
Fűzők
Gyógyhaskötők
 és
 egészségügyi cikkek
Hungária Kőtszergyár R.-T.
 IV., Kristóf-tér 6
 IV., Kossuth Lajos-u. 8
 VIII., Üllői-ut 40
 I., Krisztina-tér 3
 TELEFON TELEFON

— MULTHETI REJTVÉNYUNK MEGFEJTÉSE: מציצי.

Megfejtették: Friedmann Jenő (Bp.—Rákócscsaba), Müller Márkus (S.A.Ujhely-Körösladány), Czeisler Margit, Schlesinger Ilona (Alsóábrány), Jungreis Amrom (Gyöngyös), Weismann Ábrahám (Homonna), Scharf Emil és Ernő (Belsőbős), Deutsch Irén (Rábahidvég), Reich Béla, Guttmann Herman (Nyirbátor), Sonnenschein Elza és Lilly (Salgótarján), Berkovits Miklós (Bécs), Licht Zoltán, Zwiebel József (Nagyhalász), Fried Vilmos (Nyiregyháza), Paplanos Rózi, Raus Sára (Rohod), Seletem Findaltriszt (Párizs-Sopron), Fuchs Lajos (Apagy-Ny.-háza), Goldstein Adolf, Weisz Herman (Gégeny), Krausz Ferenc (Tiszaszentimre), Dick Zsigmond (Boldogkőváralja), Steinberger Eliás (Levelek), Berkovits Zecharjo, Saphir Artur, Botschkó Mózes (Montreux), Offenhütter Farkas (Bpest).

— KOREIN DEZSŐ is részt vesz a képviselőválasztások küzdelmében. Bár lapunk nem foglalkozik politikával, még sem mulaszthatjuk el a tényt leszögezni, hogy Korein Dezső, ha mandátumhoz jutna, hasznos szolgálatakat tenne az ortodoxiaknak.

— VIRRASZTÁS S LEÁNYKONFIRMÁCIÓ. Egy olvasónk megbotrátkozással írja, hogy neológ hitközsége főrabbija sovüajz-virrasztást tart és utána „leányavató” rendezvényt, a műszaf-ima keretében. Olvasónk még megbotrátkoztatobbnak véli azt, hogy némely zsidó lap mindezt közölte, ami alkalmas ad a közönségnek gondolkodni afelől, hogy egy régi minhog, mint amilyen a virrasztás, miképpen egyeztethető össze „chükasz hagó”-jal, amilyen a leánykonfirmáció. Olvasónk nyilvánosság előtti feleletet kér tőlünk. Öszintén szólva: neológ hitközségről lévén szó, nem avatkozunk a dologba. Az természetesen orthodox érdek, hogy ne tévesszük szem elől a kettőnek stilustalanságát és diszharmóniáját és így képesek lesünk az ilyen „taárübajsz”-t azaz összekeverését a szent szokásnak és a zsidótlan divat-ceremóniának, távöltartani határainktól.

— A SZENTFÖLDI Chebrajn-ból a köv. örvendetes hírt jelentik: Erev sovüajz-kor 2 széfer Tórát hoztak Jeruzsálemből Hebrónba. Amikor ott a szent tekercseket elhelyezték, jött több tekintélyes arab, megcsókolták a Tórát és bocsánatot kértek a zsidóktól a 2 év előtti pogromokért. Két minjon zsidó imádkozott az ünnepen Hebronban. Ima után elmentek a Machpéla-barlanghoz, ahol az arabok nyájas arccal fogadták őket.

— CUZA KORELNÖK. Hétfőn nyitották meg a megejtett választások után összeült új román parlamentet. Az első ülést a hirhedt antiszemita vezér, Cuza professzor vezette. Habár Cuza korelnöksége nem egyéb, mint egy házrendi intézkedés, a tény maga mégis lesújtóan hatott a zsidóságra.

— EGY ÚJ ÁLLÁS. „Az Ojság” a furesságok között gombostűre tűzi az „Egyenlőség” mult számának következő hírét: *Uj tb. működő tag.* Stern Samu udv. tanácsos, a pesti hitközség elnöke N. K.-t a hitközség életében kifejtett hasznos tevékenységének jutalmazásául, a Pesti Izr. Hitközség tiszteletbeli működő tagjává nevezte ki.

A Pesti Izr. Hitközség előljárósága, választmánya és képviselőtestülete, valamint a Pesti Chebra Kadisa előljárósága és választmánya mély megilletődéssel jelenti, hogy a Dohány-uccai templomi merénylet fájdalmas következményeként a hitközséget újból gyász érte.

Taglicht Náthán

hitestvérünk, 44 éves korában, vasárnap, ez év június 14-én, több mint két hónapi kínos, fájdalmas szenvedés után meghalt. Hitközségünknek jámbor, hűséges tagja volt, aki családjáért gondban küzdve, dolgozott és ájtatos imába volt merülve, amikor a gyilkos golyó halálra sebezte. A Megboldogultat a mi halottunknak tekintjük, emlékét kegyeletes tisztelettel megőrizzük és kihült tetemét ez év június 17-én, szerdán délután 4 órakor, a rákoskeresztúri izr. temető halottasházából a mártírok sírparcellájában helyeztük végső nyugalomra.
Lebegjen béke s áldás emléke fölött.
Budapest, 1931 június. — תנצב"ה

Beiratások a VERÓ-féle nyilvános jogú kertei elemi iskola és internátusba

naponta 9—1-ig és 4—7-ig. Igazgató: Sziklás S.
Idegen nyelvek, zene, sport. — Kerti tanítás. — Télen saját korcsolyapálya.
A növendékek bennlakók, félbennlakók és bejárók.
Nyaralócsoport e hó 22-én indul SÓFOKRA.
VI., BENCZUR-UTCA 23. SZ. TELEFON: 169—80.
Az internátusban orth. rituális az ellátás. Prospektus!

Uj talány

(Katz Albert, Tasnád).

— Egy ötbelűs héber név —

עם רלה חוכרני במלווי
כלי דלה רק בכנווי

Dalet nélkül olvashatsz teljesen, nélküle csak körülírva.

— A NAGYVÁRADAI FŐRABBI KECSKEMÉTEN. Fuchs Benjámin nagyváradai orth. főrabbi, aki rokoni látogatására Kecskeméten tartózkodott, a hitközség felkérésére szombaton a templomban nagyhatású beszédet tartott. Szónoklata valószínűleg apothézise volt a hamisítatlan orthodox morálnak. Közel ötnegyed órán keresztül beszélt a zsidóság kötelességeiről önmagával, másokkal s I-tennel szemben. A szónok felejtetetlen élményben részesítette a hallgatókat.

Rohits Sauerbrunn

(Rogaska Slatina)

június 15-én megnyílt a teljesen megbízható, szigoruan orth. kóser konyha, Izrael Czikk vezetése alatt. Kitiűnő, hő étkezés olcsó árak mellett.
HOTEL TRIGLAV.

x A has teltsége, májtájéki fájdalmak, emésztési nehézségek, gyomorbélhurut és sárgaság a természetes „Ferenc József” keserűvíz használata által megszüntethetők és az agy, a szem, tüdő vagy szív felé irányuló vértúlulások ellensúlyozhatók. Gyomor- és bélspecialisták igazolják, hogy a Ferenc József vizzel, különösen az ülő életmód következtében jelentkező bajoknál, nagyon kedvező eredményeket érnek el. A Ferenc József keserűvíz gyógyszer-tárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

Családi hírek

Schwarz Berta, a tavaly eltűnt Schwarz Zelig metsző leánya, kedden, f. hó 23-án tartja esküvőjét Indig Lipót ural, Tiszaszalkán.

Paskecz Gizike Bonyhád, Kohn Dezső Nógrád, jegyesek.

Stern Blanka Pezinok (Bazin), Danzig Lajos, Zlate-Moravce (Aranyosmarót) f. hó 16-án házasságot kötöttek.

Adler Vilmos leánya, Rózi, Bpest, e hó 16-án tartotta esküvőjét Jacques-Isaac Bentolilával, Algirban.

Schwarcz Ila és Ehrmann Ernő kedden, f. hó 16-án tartották esküvőjüket Mezőkövesden.

Sabosz a gettóban

Péntek délután... A nap, melynek sugari arannyal vonják be a közel levők csücsát, rendkívül gyorsan szeli át a nyugati égboltot, mintha maga is Szombatkirálynő fogadására sietne. A gettó keskeny sikátorában, ahol különben alig látni néhány embert, most nagy sürgős-forgás van. A zsidónegyedbe torkolló utcácskák csak úgy ontják magukból a sok embert. Ki-ki más irányban igyekszik, de mindannyiuk célja: a közeledő szombat megünneplése.

Az ucca forगतagában gyakran szembetűnik egy-egy mikvéből hazasiető zsidó, ki minden ismerősénél, az idő iránt érdeklődik. Egy jámbor aggyastán ünneplőbe öltözve nyugodtan ül a kapu előtti padon és egy chümishből éneklő szóval a heti szidrárt olvassa fel. A házak uccára nyíló ajtaján kiárad a szombati ételek illata. Itt-ott egy-egy elővigyázatos zsidó a düledező kunyhó vakolata körül foglalatoskodik és közben bucsuzásul nagyokat húz pipájából.

A nagy zívajban gyakran látni egy-egy áhitatoson hajlongó gebét, mely rozoga hintóján vendéget hoz az állomásról. A ló nyertésére mintegy vezényszóra hirtelen kinyílnak a házak ablakai és kíváncsi fejek szemlélik az idegent, mintha a szombat előhírnöke volna. Egy öreg, foghijas szatócs, baltja lépcsőjén ülve, betűvetésre tanítja kis unokáját és szemmeláthatólag fél, hogy egy esetleges vevő meg ne zavarja. Egy pékmester torkaszakadtából ordítva, kínálja megvételre szombati kalácsait. Hirtelen nagy sereg chéderfiucska tűnik fel a láthatáron, ki tésztát majszolva, a péntek délutáni szünetet élvezi. Egy udvarban egy i-tenfélő zsidó

tűzelőfa aprítása által, a Talmud azon rendelkezésének akar eleget tenni, hogy a szombat előkészítésében mindenkinek részt kell venni. A borbélynál nagy a tolongás. Két pékinas óriási cseberben vizet hord a sötétfezekak megtöltéséhez... A házakból surolókefék seregese vegyül az uccai zívaj szimfónijába... Amott egy szatócs kezdi berakni áruit. A sámesz, a gettó legtipikusabb alakja, szapora léptekkel megy végig a sikátorokon és melabús hangon az üzletzárás pontos idejét hirdeti. mialatt tubákos szelencéből nagyokat szippant. Egy csoport gyermek a szombat közeledtének örömeire táncra perdül... Néhány bőbeszédű öreg zsidó a kidült palánkra támaszkodva, hangos vitát folytat a naplementéig még hátralévő idő pontos kiszámításáról. mialatt ábrázataikon a leszálló nap sugari játszadoznak. A járólélok arcáról könnyű leolvasni a nagy félelmet, nehogy elkéssek a szombatot...

Az égben roppant sürgős-forgás... A ragyogóan feldíszített trónterem közepén, angyalok nagy serege a szombatkirálynő feldíszítésével foglalatoskodik. Egy angyal a pokol tűzének eloltásán fáradozik. A vád és védelem képviselői huszonnégy órára visszavonulnak. Az Örökkévaló egy intésére az ég kapui hirtelen kitarulnak és Szombatkirálynő, fiürgén röpködő szombati lelkek óriási seregétől kísérve, méltóságteljesen leereszkedik a földre.

Utja egyenesen a gettóba vezet, melyre ép az előbb borult az alkonyat fátyola. Minden kapu előtt megáll és bebecsát néhány szombati lelket, majd észrevétlenül meghúzódik az ablak mögött

Trencsénteplic-fürdőn

a legjobb orth. kóser penzió a Fischhof-féle vendéglő a park közvetlen közelében. Elismert kitiűnő konyha és kiszolgálás. — Tulajdonos: FISCHHOF ADOLF vendéglős Galántáról.

és az égi vendégek érkezésének hatásában gyönyörködik. És sehol sem csalatkozik. A fehér abrosszal letakart asztalnál, maga elé révedező zsidó asszonyt, hirtelen lobogó boldogság hatja át. Elérzékenyülve és örömtől sugárzó arccal felpillant a szombati gyertyákra és úgy tűnik neki, mintha imbolygó fényükben jószágos ósanyáink arcát látna.

Szombatkirálynő aztán a templom felé veszi útját. Mikor a fényárban úszó I-tenházába belép, a kíséretében levő lelkek nagy raja, lepkeként szétröppen és elvegyül az ájtatoskodók között. A két lélek összelelkézése és a viszontlátás öröme visszatükröződik az imádkozók hirtelen felragyogó, átszellemült arcán. Az ájtatoskodók pillanatok alatt, nagy külső és belső megújodáson mennek keresztül. A gond mély barázdái kismulnak, az arcok az örömtől megmármorosodnak; a hajlott hágerinc kiegyenesedik; a vér-rohánása megszeli; az emlékezés szilipjei megnyílnak; feltámad bennük az önérzetes, öntudatos ember; s egybeolvadnak az öröm és boldogság érzésében.

Az ima után távozó méltóságteljesen lépkedő, boldog embereken, meg sem ismerni a templombajött, gondokkal küzdő, lehorogasztott fejű híveket.

Müller Jenő.

SEMMERING

A HIRSCH PENSIO (Fürstenhof) felvesz gyermekéket kíséret nélkül. Elsőrangú modern ház, orth. rituális konyha, 1000 m. a tengerszín felett. Jutányos árak. Kérjen prospektust.

Nyarálók és kirándulók figyelmébe!

Budakeszin, Erdő-utca 60. sz. alatt
orth. כשר fej, sajt, vaj, felvágottak és csemege-üzletet nyitottam, ahol b. vevőimnek a legolcsóbb és legmegbízhatóbb árakkal szolgálok.

PAPPER D.

Vasárnap egész nap nyitva.

Budapest, VII. Dob-u. 19. Tel. J. 345-30.

Apróhirdetések

Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér.

Házasság

HUSZONHÁROM év óta közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi-ut 57/b. Telefon. Cég nélküli levelezés.

KIZÁRÓLAG előkelő körökben, házasságokat legdiszkrétebben közvetít, Meisels héber könyvkereskedés és táliszszövöde, Rombach ucca 8. A Rombach templommal szemben. — Bármily könyv megvásárlásáért, levelezőlap hívásra, házhoz megyek.

FÜR eine hübsche Witwe כח נדרלים 38 Jahre alt, (deren Kinder nicht bei ihr und gut versorgt sind) wird gesucht ein *ben Tajró*, fromm und charaktervoll, dem eine sichere, lebensfähige leichte Aufsichtsstelle geboten wird. Betreffender kann älterer *Bocher* oder alleinsehender Witwer sein. Offerte sind unter „Edler Charakter“ an die Redaktion zu richten.

FÉRJJEZADNÁM 20 éves, intelligens, jól jövedelmező varrodával rendelkező gyönyörű hugomat, szigorúan orthodox intelligens, jobb keresettel rendelkező iparoshoz vagy alkalmazotthoz. Teljes című leveleket „Hozományvadászok ne irjanak“ jellegére 20 fillér válaszbaljeggyel a kiadóba.

KERESEK háziasan nevelt, üzletben jártas unokahugom részére, némi hozománnyal, 32—38 évesig, vallásos fiatallembert. esetleg özvegyet. Jelige: „Jó család“.

NŐSÜLNE biztos egzisztenciával rendelkező 25 éves chaszidis bócher talmid chóchom. Igénye: szép lány, 5—6000 P hozománnyal. Leveleket címmel, „Chaszidis“ jellegére válaszbaljeggyel, a kiadóba.

KÁLMÁN ISTVÁN kőfaragó-mester
valódi gránit, márvány és nagybátony-ujlaki műkő
SIREMLÉK RAKTARA
BUDAPEST, KÁROLY-KORUT 9. II. udvar. Szombaton zárva.
Alkalmi vételek, kivételos olcsó árak.

ארטה כשר אה למדרין מן המדרין
LAURANA fürdő, ABBAZIA mellett.
A legkellemebb tengeri nyaralóhely, gyönyörű szobákkal, balkonnal, kilátás a tengerre. — Elsőrendű orth. magyar konyha. — Napi pensió 25 lira.

LÖWINGER SÁMUEL, Kaba. Házasságközvetítő. Eredmény biztos. Válaszbélyeg mellékelendő.

SZÉP, csinos, háziasan nevelt, 19 éves leányom részére keresek jó zsidó családból való fiatal orvost vagy fogorvost, akinek biztos jövőt biztosíthatok. „Fényes jövő“ jellegére a kiadóba. Csakis komoly ajánlatokat kérek. Házasságközvetítők ne irjanak.

27 ÉVES orth. fiatallembert 800 P. havi jövedelemmel nőiülne. Csakis teljesen kimerítő levelekre válaszolok. Jelige: „Vallásos“.

Különféle

MISKOLCI orthodox urialád cívállal 3—4 iskolás fiút nyaralásra, avashegyi kitiinó levegőjű villában. Részletes felvilágosítás: Gottesmann Adolf, Miskolc, Toronyalja-utca 13.

FŐVÁROSI intelligens izr. urileány ellátásért a nyári hónapokra vidéken bármilyen munkát (irodában; gyermekek meletti) vállalna. Ajánlatokat „A. V.“ jellegére a kiadóba kér.

ENGEL ORTH. kóser étkezdéje. Miskolc, Arany J.-u. 11. Menürendszer. Utazóknak nagy árengedmény. Lakodalmak olcsón vállalok.

INTELLIGENS, vallásos bócher állást keres tanítónak, esetleg üzletbe. Cím a kiadóban.

KÖNYVELESBEN, gépirásban jártas, magyar-német-héberben perfekt, volt kereskedő, bármilyen foglalkozást vállal. Esetleg néhány jobb fiú tanítását *chumis-rasi*, *gemoreban*. „Megbízható“ jelige.

ZSIDÓGIMNÁZIUMI TANÁR családjára a vakációra magával vinne 1—2 diákot kellemes, egészséges burgenlandi hitközségbe, orthodox ellátásra, német szóra, esetleg korrepetálásra. Dr. Fürst, Teréz-krt 21, Telefon: A. 285-50.

Vyhne-fürdő

(Szlovénzkő)

Orth. כשר vendéglő a zlaté-moravcei (aranyosmaróti) fővárosi ur felügyelete alatt.

Elsőrangú konyha, pontos kiszolgálás. Napi teljes ellátás 28.— cK.

Tulajdonosok:

Deutsch & Neuwirth

Főnyereményt

nálunk ugyan nem nyerhet, de kellemesen borotválkozhat a szagtalan

„SZÉOR“

borotválóporral. Azonkívül minden 10-ik feles, illetve minden 20-ik negyedes dobozban van egy utalvány, melynek ellenében ingyen és bérmentve kap egy doboz Széor-t. ¼ kg. ára 50 fill. ½ kg. ára 1 P.

Gyártja:

Széor Vegyi Árt., Szikszó.

Viszonteladónak nagy % engedmény.

Valódi juhturó

כשר אפילו למדרין

Schlesinger Izidor rabbi felügyelete alatt forgalomba hozza az

Országos

Magyar Tejszövetkezeti Központ

Budapest, I. Rorthy Miklós-ut 113-121.

Levélcím: Budapest 4. Postafiók 20.

TELEFON: LÁ. 3-29.

Templomi himzéseket

készít művész. kivitelben, régi himzéseknek átdolgozását elvállalja olcsó áron

HERZ EMMA aranyhimző műterme
Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 3.
Telefon: Aut. 856-32.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos
GROSZBERG JENŐ

Spatz Henrik könyvnyomdája
Budapest, VII., Kertész-utca 21.

Budapest, 1931. június 26.
5691 Tamás 11.

40 mmér

VII. évfolyam 25. sz.

אלונעמינע יידישע צייטונג

כה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:

Groszberg Lipót ז"ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VII., Sip ucca 10. sz.
Telefon: J. 425-90. Csekkszám: 50.791.
Egész évre 20 pengő

Szerkeszti:

Groszberg Jenő

A választások előtt

Mint politikával nem foglalkozó lap, a küszöbön álló országgyűlési képviselő-választásokról kizárólag zsidó szempontból beszélhetnénk, ha egyáltalában volna a választásoknak bármilyen zsidó mozzanata. Külföldön nem is tudják megérteni, hogyan is van ez: egy félmilliónyi zsidóságnak ne legyen egy sérelme sem, egy óhaja sem, amelyet a választások alkalmából hangoztat? Nem a mi tisztünk erre a kérdésre kellő választ adni. De konstatajuk, hogy a *Zsidó Ujság*-ban felvetett eszmé, amely a választásokra a vasárnapi munkaszünet enyhítését óhajtott egyetemes orthodox zsidó kívánalomnak kimondani s ilyen értelmű tárgyalások folytatását tartotta szükségesnek, *ép oly visszhangtalanul maradt, mint amennyire elhallgattak a neológ kívánságok*, amelyek a numerus clausus megszüntetésére, a névmagyarosítás megkönnyítésére, a vitézi rend exkluzivitásának enyhítésére vonatkoznak. S ez természetesen is látszik nálunk, ahol a zsidók egyénileg minden pártban elhelyezkednek, de — Budapestet kivéve — csak mint pártvezérek, de *nem mint képviselők*. Tipikus példa erre a keddi esti nagy vacsora a pesti Vigadóban. Ha a róla leadott kommunikét nézzük, akkor az ősmagyar származású államtitkáron kívül ott volt két pesti neológ hitközségi előljáró, egy hitközségi választmányi tag, két hitközségi képviselőtestületi tag, egy mesümed és egy zsidó származású keresztény, — több kapacitásról nem szól a hírlapi közlemény. Egy másik példa: Biedl Samu szegedi hitközségi elnök példátlanul éles konfliktusba keveredik a neológ felekezeti élet kritikájában Sándor Pállal, aki bizonyos politikai célokat emleget és akkor kiderül, hogy — *egy politikai párt*on vannak.

A *Zsidó Ujság* mindenkor megőrizte pártatlanságát s így most is — pártokon felül állva — egy párt szolgálatába sem szegődöttünk. Most azonban, a pesti ajánlások ügyének eldöntése után, nyugodt lelkiismerettel, a *pártoskodás gyanujától menten*, sajnálatunknak adunk kifejezést azon, hogy *Korein Dezső* nem indulhat a választási küzdelemben. *Korein Dezső*, az orthodox zsidó, mint volt törvényhatósági bizottsági tag, becsületet szerzett a városában a vallásos zsidóságnak, a legszélsőbb balról a legreakciósabb jobbig s így határozott értéke lett volna a parlament-

nek. Nyugodtan lehet állítani, hogy lemaradása, a pártokban nem angazsált pesti orthodox és neológ zsidóknál, valamint a keresztény kispolgároknál, ahol ő nagyon népszerű, recenzust keltett s az óhaját ébresztette, hogy *Koreinnak* minden esetre adassék alkalom nagy közéleti tehetségének kifejtésére.

Vallásos zsidó szempont továbbá, hogy a kormányt támogassuk (*hevé miszpallél biselajmo sel malehsz*). Politikától távol állapítjuk ezt meg s époló politikamentesen konstatajuk, hogy a mostani választási kampány alatt antiszemita hang erőndetesen nem hallatszott sehoh.

A tudás megbecsülése

Telve vannak a lapok a vizsgán bukott diákok öngyilkossági járványával. Hozzászólnak a szülők, a pedagógusok, a pszicho-analitikusok, az újságírók, a diákok s miután az ember elolvasta a különféle véleményeket és elmékedéseket — teljesen meg van zavarva. Számunkra, orthodox zsidókra ez az oly véresen kiobbant probléma reflektorként világít be a mai modern társadalom egyik kuszátságába s hazugságába. A mai civilizáció iskolába kényszeríti a gyermekeket, de a sok iskoláztatás között elvész a tudás megbecsülése. Milyen összehasonlíthatatlanul magasabban áll a zsidó felfogás, amely eltiltja a tudásnak a felhasználását az élet anyagi javai kiadására szolgáló „kapának“ (*kardüm lachpojrbó*). Most azonban sem a szülők, sem a gyerek az iskolában, nem akarnak mást, mint bizonyítványt kapni s elhelyezkedést keresni. Mindenki szeretné bizonyítványt kapni arról, hogy ő milyen művelt, pedig a műveltséget nem becsüli semmire. A mai iskolából kikerülő típus hasonlít a macskához, amely

tudvalevőleg szereti a halat, de irtózik a hal elemétől: a víztől. Milyen messze esik mindez bölcsünk *„Tajró lismo“* követelésétől, amely arra tanítja a zsidót, hogy a Tóra-tudást magáért a tudásért becsülje, ne praktikus felhasználása miatt. Hogy e tekintetben a szülők felfogása végzetes lehet a gyermekre, ezt igen mélyértelműen mondja el a midrás, *Áché*r apjával kapcsolatban. *Áché*r sokat tudott a Tórából, de mégis megrendült hitében s önmagával meg hasonlott. Miért? Ennek okát a midrás szerint abban kell találni, hogy a fiu *berisz-ünnepe*lyén az összegyülekezett tudósok igen szép előadásokat tartottak s nagy tetszést arattak. Az apának az aratótt tetszés adta meg az indítást, hogy fiát Tórára taníttassa s ez a méltatlan céltudosságu nevelés megbosszulta magát. — Az öngyilkosok között egy zsidó is van. A metely ellen nincs más szer, mint visszatérni a zsidó felfogáshoz, amely a tudás s nem a bizonyítvány megbecsülését írja elő, amely szellemi és erkölcsi életének irányítását a Tóra tanulásában és a miczvók megtartásában látja.